

Lerares plastische opvoeding Nicole Swartelé is vurig promotor van Vermeylenfonds

IJzeren hand in fluwelen handschoen

Vandaag lerares in de kunsthumaniora aan het Oostendse Ensorinstituut, bekend Nicole Swartelé het socialisme genegen te zijn : „Situaties in de States kunnen dit gevoel alleen maar aanwakken, als we zien hoe de stinkend rijke klasse aldaar belet dat nietsbezitters aan de bak komen. Degoutant klassenverschil dat alhier minder opvalt, omdat de socialisten hier wel hun ding doen. In tegenstelling tot manlief Jacques was Nicole met heel doen en zijn verschrikkelijk tot het dansen aangetrokken. Vooral Latijns-Amerikaanse ritmes als merengue, rumba, cha-cha-cha en salsa cadanceerden nogal wat wind onder de rokken ! Ze liep ballet bij Lili Demunter. Spreek Swartelé niet over het bonkebonkebonke berenmuziek dat meer doof dan blij maakt. Voor wie valt onze pianiste dan wel ? „Natuurlijk voor Wolfgang Amadeus Mozart, mijn God de vader van de muziek die al op vijfjarige leeftijd prachtig klavierwerk componeerde...”

Tot haar zevende beleefde Nicole Swartelé in het bergachtige, toen bijna Belgische Siegen het mooiste sprookje dat een kleuter kan beleven. Vanop het balkon keek ze neer op de kazerne van pa Maurice, de adjudant-chef die net als zoveel andere soldaten Duitsland hielp bezetten. Hoogtes, dal, bossen, straten en weiden... wat kon spelende kinderen meer aangeboden? Met spijt in het hart vertrok Nicole op een goeie dag met haar ouders voorgoed naar Oostende. Maar ook 't zèetje had voldoende feeëriek voor kinderharten: ze trok er naar de muziekschool om noten en piano te leren; dartelde in 't Bosje het water in met Ostend Swimming Club... en zwengelde in Brugge tekentalent met technieken en optieken aan. En nog was haar *Duizend en één nacht* niet ten einde, als je weet dat Nicole Swartelé vandaag nog altijd met flair en elegantie de catwalk opgaat...

06.10.2002

In het Duitse Siegen werd Nicole Swartelé al pril voor talentkennis geprikkeld. Vooreerst woonden er zowel Vlaamse als Waalse gezinnen. Eigenaardig, maar voor de kinderen daaruit bleek Duits het esperanto om mekaar beter te kunnen verstaan! Tenslotte was Nicoles moeder bevriend met een Brussels gezin, van wie de vrouw uit Ierland afkomstig was. Daardoor taterden beide dames nogal wat Engels en dochterlief stak er eveneens veel van op.

„Zeer goed gehoor, maar zingen is mij vreemd”

Eens voorgoed naar Oostende afgezakt en er gehuisvest, trok Nicole naar het Koninklijk Lyceum... beter gekend als *Ecole Moyenne aan den hof*. In opstel had ze voldoende fantasie om zich te doen opmerken.

„In een tweetalig land wonend, was het voor mij een plicht de Franse taal machtig te zijn, al was ik toch meer tot het Germaanse Nederlands, Engels en Duits aangetrokken.”

Haar schooltijd was nog niet aan *gemengd* onderwijs toe. „Toen ik in 1970 afstudeerde, stond ik evenwel voor een gemengde klas. Dat gebeurde in Marke, in het bijzonder onderwijs. Wat jonge venten zijn? Ouder wordende jongens kunnen heel lief uit de hoek komen. Dat meisjes slimmer zouden zijn, is een fabeltje waarin ik niet geloof. Ik denk dat de iq's dienaangaande evenredig zijn verdeeld. Al kan de afkomst hier wel een rol in spelen.”

— Wanneer naar de muziekschool?

— Nicole: „In het vijfde voorbereidende trok ik naar de muziekschool en werd al heel vlug geroemd omwille van een zeer goed gehoor. De leraren begrepen het gewoon niet, want kruis noch bémol brachten me uit mijn evenwicht. Vreemd evenwel dat ik omzeggens geen toonhoogte kan houden... en zingen derhalve

niet aan mij is besteed. Mijn mama Madi Debroe die indertijd ook conservatorium had gelopen, speelt piano en is vandaag gewaardeerd lid van een Aimée Thononkoor.”

De impressionante meneer Berden, St.-Jozefs orgelist, gaf Nicole les in notenleer. Later volgde ze bij blonde madame Pintelon — tweede Grace Kelly! — pianoles, iets wat moeder in haar tijd bij mevrouw Vanthuyne had gedaan. „Onze handenstand verschilde danig: mama speelde met een iets hogere, vlakke handenrug; mij werd een beweeglijker handen vingerzetting aanbevolen, wat ergens toeliet gevoeliger

timbres uit de klankenkast te halen. We *handdansten* als het ware gratievoller op de zwart-witte toetsenavenue...”

Tekenen en schilderen lagen beter

Haar sentimentele bagage werd ergens Nicoles zwak punt: Omdat ik technisch wat minder oefende en door mijn bezetenheid de vertolking

met overdadige fiorituren belastte, reikte ik eigenlijk verder dan mijn muzikale stok lang was. Ik deed zes jaar piano en realiseerde me uiteindelijk dat tekenen en schilderen me dieper in het gemoed zaten.”

— Kwam dit kunstgevoel zomaar...

— Nicole: „Dat deed ik ergens op in Duitsland: bij regenweer zat ik daar altijd te tekenen, prentenboeken te kleuren als ik me al niet aan schilderen gewaagde. Ik ontdekte dat iemand die kan tekenen innerlijk kalmer is dan diegenen die niet wegkunnen met de lijnen en bochten hen door natuur en technieken gebracht.”

— Wat heeft kunstenaar meer dan iemand anders ?

— Nicole : „Vooreerst de bezieling en verbetering om datgene wat hij/zij ziet weer te geven. Ik was blijkbaar al altijd aangetrokken tot mensen, dieren, natuur en dingen. Omdat schilderen voor mij heel prettig is, doe ik het heel graag. Ik streef naar figuratief, omdat hier in de allereerste plaats een aangenaam beeld wordt betracht, die daarom de waarheid erg dichtbij benadert.”

— Zoiets als hyperrealisme...

— Nicole : „Van ver een kunstwerk bekijkend en je afvragend of het een foto of een schilderij betreft, is een hyperrealisme waartoe ik mij aange trokken voel. Dat neemt niet weg dat ik ook andere kunst-richtingen waardeer. Enkel het non-figuratieve zegt me niets.”

„Zwemmen in 't Bosje, was gewoon zalig”

Als kleuter trok Nicole naar Ostend Swimming Club — in 't Bosje naast het Koninginnehof — waar badmeester Clauwaert haar schoolslag leerde. „Ik zwom graag en verwierf naderhand het brevet van redder. Als gedreven waterrat kan ik rugzwemmen, crawl en vlinderslag. Natuurlijk ploeterde ik nog in zee, tot moeders ongerustheid... omdat ik vaak heel ver zwom. Zwemmen was een uitdaging inzake snelheid en uithoudingsvermogen.”

— Het verwijderen van het Koninginnehofbad...

— Nicole : „Spijtig toch ! Het zee water was veel lichter dan het onzachte water van het Maria-Hendrikapark. In harder water moet je je meer inspannen, wat ergens ideaal is om te trainen : de slagen moeten krachtiger zijn. In het Ensorinstituut (vroegere Stimjo) waar ik les geef, was er vroeger insgelijks een prachtig, aangenaam zwembad dat naderhand verdween. Jong zijnde, dook ik er wekelijks het water in. Wat het stedelijk zwembad betreft, vind ik de afstand tussen bad en kleedhokjes te groot. Als je al wat teer aan verkoudheden bent, moet je je best goed induffelen om dit traject af te leggen !”

— Kun je inzet inschatten voor de Olympiade ?

— Nicole : „Wat een overdaad aan adrenaline ! Ulla's falen moet vreselijk geweest zijn. Ik zou weken vandoen hebben voor de krop in mijn keel : uren, dagen en jaren aan fysieke training verdwijnen plots in het niets. Al moet je als sportmens een nederlaag incalculeren. Uiteindelijk had Sydney maar drie prijzen voor één discipline...”

Met hoeveel talent je ook bent bezeten, op zeker ogenblik moet je de keuze maken hoe je verder je leven wilt uitbouwen. Voor Nicole was dit uiteindelijk naar Brugge trekken, om zich naar de plastische opvoeding toe te oriënteren. Een regentdiploma opge waardeerde met kwalificatie hogere graad betekenden drie

voorbereidende en twee regentaatsjaren.

— Hoe geef je 'kunst' over aan jongeren ?

— Nicole : „Als het verwerken en bedrijven van een vaardigheid die een gewone mens niet kan. Hierbij leer je niet alleen de perspectivische vormen, maar drukt die doorzichtkunde ook door in je werken. Je kunt een aanleg hebben voor tekenen, maar moet nog altijd leren foutjes te vermijden. Door oefening slaag je erin meester te blijven over het tweedimensionale ofte dieptewerking. Net als in de muziek wordt in de kunst niet ter plaatse getrappeld : andere stijlen dringen zich onweersstaanbaar op. Het is daarbij niet gemakkelijk altijd maar iets nieuws te creëren...”

Vorm en kleur maken heel het leven uit

— De leraar... en de leerling ?

— Nicole : „Liefst een sfeer van vriendschap betrachten. Ik streef ernaar dat een leerling te allen tijde met een probleem bij mij terecht kan. Met ijzere hand in fluwelen handschoen, kan spontaan wederzijds respect groeien. De reactie van jongeren hangt vaak af van de opvoeding die ze van thuis meekregen. Houding en manier van optreden van de leraar moeten uiteindelijk een band smeden naar de schooljeugd toe.”

In 1946 werd dit fonds gesticht en genoemd naar letter-

kundige August Vermeylen (1872-1945), ter behartiging van de algemene belangen van het Vlaamse volk. Vereniging die in 1961 uitgroeide tot socialistisch cultureel orgaan.

— Nicole : „Mijn aansluiting kwam er ongeveer 20 jaar geleden. Leidraad van het fonds : niet alleen ons land mooier maken, maar tezelfdertijd mensen weer leren houden van tentoonstellingen allerhande, alsmede het bezoeken van kathedralen en andere beschermde monumenten.”

Maken deel uit van het huidige bestuur in Oostende : voorzitter Fons Laridon, ondervoorzitter Roland Laridon, secretaris Joël Vannieuwenhuysse, leden Yvette Scheemaecker, Jacques Mertens, Paul Barbaix en onze Nicole Swartelé. Een 400-tal leden uit Oostende en hinterland maken de werkelijke basis uit.

Vermeylenfonds socialistisch cultureel orgaan

— Sociaal uitzicht van Vermeylenfonds ?

— Nicole : „We willen eveneens mensen van lagere afkomst meer bij kunst betrekken. Men als het ware de kans geven kennis te maken met de artistieke wereld, het territorium van de muze dat insgelijks naar de gewone mens zoveel blijheid en rust uitstraalt. *Akkoord evenwel dat het ook hier heel moeilijk is om de doorsneemans van achter zijn televisiebox weg te krijgen...*”

Europacentrum, architecturaal, zielige uitgerokken lucifersdoos...

Pierswolkenkrabber maar échantillon

Net als ieder bestuurslid van het Vermeylenfonds wordt Nicole Swartelé dagdagelijks op de culturele eigenheden van Oostende gedrukt. Of diezelfde bezetenheid ook de overheid raakt? „Ik vind dat ze al genoeg wegdeden en afbraken. Akkoord dat de oorlog een prachtig kursaalgebouw massacreerde, maar in vreedstijd werden bijna even vandalistisch nogal wat kunsteigenheden afgebroken en verwoest. Denk maar aan het theater, ooit architecturaal hoogstandje op de hoek Vlaanderenstraat/Van Iseghemlaan...”

We werpen Nicole de steen terug, in die zin dat voor *het theatertje* de parabel van de oude koe opgaat, die te pas en te onpas uit de gracht wordt gehaald... om vervolgens de Pierswolkenkrabber als vlam-

mende ondeugd aan de kaak te kunnen stellen: *je ging al meer dan eens naar Amerika, welnu dat land bezit toch beelden zat over steden die als het ware volgestampt zijn met dergelijke hoogbouw. Skys-*

crapers die daar nogal een stuk hoger zijn dan Oostendes enige in zijn soort, zijnde Europacentrum...

— Nicole: „Volgens mij is de Pierswolkenkrabber niets meer dan een échantillon en absoluut niet de echte hoogbouw zoals die in de States voorkomt. Daar zijn de skyscrapers hoger... zonder het echt zo te lijken omdat er aan de wolkenkrabbers architecturaal meer aandacht werd besteed: ze zijn stijlvoller en aangener van uitzicht. Hier in Oostende is het rechtlijnige monster van reële architectuur, van structuur niets meer dan een languitgerokken lucifersdoos.”

Misplaatste 'chichi'

Het Vlaamse Vlaanderen

oogt Nicole Swartelé in die zin toe, dat er geen flamingantisme behoeft om in je streek op je poten te staan. „Ik ben fier Vlaming te zijn, hou van mijn taal... maar blijf even waardig Belg en Europeaan! Al is de tijd van Oostendes eretitel *Reine des Plages* voorbij, dan durf ik me ergeren aan mensen die midden een gesprek te pas en te onpas een paar woorden Frans zwabberen. Je weet wel dat ze per *avion* op reis gingen: misplaatste *chichi* om zich een betere standing aan te meten.”

— Oostends 11 julicomité...

— Nicole: „Aangenaam omdat alle plaatselijke Vlaamse verenigingen samen 11 juli vieren. Naar buitenuit een pluralistische bundeling van krachten, vreemd aan politiek

en religie.”

— Fervente madam, politiek eerder braaf?

— Nicole: „Ik ben nog nooit gevraagd, omdat ik me niet daadwerkelijk op politiek terrein beweeg. Je kunt me ook daar herkennen als een wit-zwart mens dat, als ze al eens iets doet, dan ook tot in de perfectie wil gaan. En me hiervoor totaal geef. Zo staakte ik mijn muziekdrang, alleen maar omdat ik de tijd niet meer vind om me voor de piano te zetten. Anderzijds wanneer penseel en palet me in bloed en sentiment kruipen, dan zou ik 3 à 4 uur in de nacht achter de schildersezels kruipen...”

Waar blijft menselijke
waardigheid

Broekplassen VRT-exclusief

De onmenselijke inspanning van een dame om op de Olympiade 105 kilo te lichten was allerm minst een journalistieke climax van dagbladpers en VRT-televisie. Het zo ongewilde als schamel broekplasje van een gewichthefster moest dan maar een harteloos lokmiddel zijn naar betere lees- en kijkcijfers...

Een bepaald dagblad vereeuwigde gewichthefster Ingeborg Marx die een plasje in haar broek had gedaan, zelfs met een vierkolomfoto van 10 cm hoog bovenaan zijn voorpagina. Onze nationale VRT-televisie ging in haar becommentarieerde bijdrage over diezelfde fase nog verder... toen ze aantoonde hoe het water tussen de benen van Ingeborg naar beneden spatte...

— **Nicole** : „Ik hou in alle omstandigheden nog van een noodzakelijk minimum aan privacy. Wat men die gewichthefster aandeed is gewoon vreselijk. Meer nog, het is gewoon een menselijke degradatie...”

— **Big Brother... je reinste gatkijken ?**

— **Nicole** : „Moeten ze echt daarmee nog de avond vullen ? Wat interesseert het een normaal mens, te moeten toekijken hoe iemand op het toilet zit... of in een amoureuze bui de kleren uittrekt. Waar is de huidige millenniummaatschappij in godsnaam toch mee bezig !”